

Sharon Gesthuizen

Piraten, dieren, bejaarden Wat stem jij?

Alles over de politiek, verkiezingen en democratie

'VOLT

Inhoud

Hoofdstuk 1	Wie is er de baas?	9
Hoofdstuk 2	De wat-voor-cratie?!	15
Hoofdstuk 3	Wie is in ons land eigenlijk de baas?	31
Hoofdstuk 4	Verkiezingen	41
Hoofdstuk 5	De verdeling van de macht	59
Hoofdstuk 6	Het recht op protesteren, privacy en... patat?!	71
Hoofdstuk 7	Hoe oud is de democratie?	85
Hoofdstuk 8	Democratie ver weg	99
Hoofdstuk 9	Een kijkje in de toekomst...?	119
Hoofdstuk 10	Wist je dat...	131

Hoofdstuk 1

**Wie is
er de
baas?**

Willen jij en je vrienden altijd dezelfde dingen doen? Vloggen, gamen, shoppen of koekjes bakken. Vinden jullie dezelfde dingen leuk? De één wil vast weleens wat anders dan de ander!

Samen beslissen is best moeilijk. Het lukt nooit om iedereen altijd zijn zin te geven. Misschien krijgt ieder altijd een beetje zijn zin. Of de ene keer de één en de andere keer de ander. Zo kun je proberen om samen de baas zijn.

Maar misschien zou je het veel leuker vinden om in je eentje de baas te zijn. Stel je dat eens voor...

Zou de koning in zijn eentje alles mogen beslissen? En hoe zit het eigenlijk met de politiek?

Hoe we dingen beslissen en waarom we het zo doen in ons land, daarover valt best veel te vertellen. Want we doen dat hier allemaal samen: wij zijn een **democratie**.

Als jij benieuwd bent naar wat een democratie is en hoe politiek werkt, lees dan snel verder, dan weet je er straks alles van (in ieder geval meer dan je moeder of vader ☺).

Je bepaalt natuurlijk het liefst zelf wat je doet – je wilt zelf weten tot hoe laat je opblijft of naar welke film je gaat kijken. Waar je naartoe gaat met vakantie. Aan de verkeerde kant van de weg fietsen als dat voor jou handiger is. En natuurlijk drie stukken taart eten als je trek hebt.

Democratie is een Grieks woord. In het Grieks betekent *demos* het volk: iedereen die in een land of in een gebied woont. En *kratos* betekent macht. Democratie is 'de macht van het volk'.

De democratie bestond heel vroeger in Griekenland al, dat wordt vaak gezegd. Of jij het daarmee eens bent kun je later altijd zelf nog bepalen, als je meer hebt gelezen in dit boek.

Hoofdstuk 1

De Grieken schreven woorden met andere letters: die van het Griekse alfabet. Wist je dat de eerste twee letters daarvan samen het woord 'alfabet' vormen? Alfa en bèta!

In het Grieks schrijf je democratie zo: δημοκρατία. Heel anders, toch?

Op verschillende plekken gelden ook verschillende regels. Thuis mag je misschien met je voeten op een stoel, maar in bus, trein of tram dus niet. Dat zijn de regels van de openbaarvervoerbedrijven.

Hee, hallo, knip-knip... effe wakker worden uit die droom, hoor! Helaas wonen we niet helemaal alleen op een groot en zonnig eiland en dus moeten we altijd rekening houden met anderen.

Dat geldt voor kinderen: als die in de klas zitten en er wordt iets uitgelegd moeten ze meestal stil zijn, maar dat geldt net zo goed voor volwassenen. Als je later ergens werkt, dan zijn er regels over hoe laat je moet beginnen. En er zijn regels voor de werkgever: dat die iedereen netjes moet betalen, bijvoorbeeld.

*Je kunt bij iedere demonstratie voorstanders, maar ook tegenstanders vinden.
Want meningen en ideeën verschillen!*

Ook zijn er democratische regels. Zulke regels noemen we wetten. **Wetten** zijn eigenlijk regels waarover we samen hebben nagedacht en besloten. Dat je niet met je telefoon in je hand mag fietsen, of dat je als kind naar school moet gaan. Weet jij welke van die twee regels al het langst bestaat?

Wetten zorgen ervoor dat dingen eerlijk gaan. Veel wetten zijn er om ons te beschermen. En iedereen is voor de wet gelijk.

De wet is dus voor iedereen hetzelfde. Maar ja, natuurlijk vindt niet iedereen hetzelfde. Daarom duurt het vaak lang voordat er een nieuwe wet komt: iedereen moet erover meepraten en dan moeten we het ook nog eens worden met elkaar. Maar om zo eerlijk mogelijke wetten te krijgen, willen we nu eenmaal rekening houden met wat iedereen wil. En dat kost tijd.

Toch blijven er altijd mensen die een nieuwe wet slecht vinden. Soms zijn ze er zelfs erg boos over. Dan kan er

gedemonstreerd worden, of schrijven mensen op social media of in de krant over hoe stom ze de nieuwe regels vinden.

Misschien heb je zelf ook weleens geprotesteerd tegen een nieuwe regel, of hebben je ouders dat weleens gedaan. Het blijft zo dat we het niet over alles eens zijn. En dan zeggen we: de meeste **stemmen** gelden.

In een democratie mag iedere volwassene stemmen. Maar hoe werkt dat, met dat stemmen, en hóé kun je dan je stem laten gelden? Ook voor kinderen is het belangrijk om dat te weten. Over een paar jaar zijn jullie degenen die mogen stemmen. En de kinderen van nu zijn degenen die nog het langst te maken hebben met nieuwe regels en met hoe het in de wereld gaat: het gaat om jullie toekomst. En dus is het fijn om te weten hoe je ervoor zorgt dat er nu al wordt geluisterd naar wat jij wilt. Bovendien, als je het nu leert, dan is het later gemakkelijk. Dan kun ook jij in onze democratie bepalen wat er gebeuren moet. En natuurlijk stemmen. Dat is toch cool?!

Een kijkje bij de dieren

Veel dieren leven samen. In een groep met dieren is er soms één dier de baas. Dat kan een vrouwtje of een mannetje zijn. Bij mieren en bijen is er een koningin voor wie alle andere vrouwtjes heel hard werken. Bij olifanten is bijna altijd het oudste

vrouwtje de baas in de groep, want zij weet vaak het beste de weg naar water of eten. Maar bij apen of leeuwen is de baas meestal het sterkste mannetje, omdat hij zijn soortgenoten kan beschermen tegen gevaar.

Stokstaartjes leven in groepen en ze maken duidelijke afspraken over wie wat doet. Sommigen staan op wacht. Eén stokstaartje is de baas en meestal is dat een vrouwtje.

Er mag dan misschien één aap de baas zijn: soms wordt die aap wel democratisch 'gekozen'. Over hoe chimpansees samenwerken is door een Nederlandse onderzoeker zelfs een bekend boek geschreven: *Chimpanseepolitiek*. De onderzoeker ontdekte dat bij chimpansees een aap die de baas wil worden echt zijn best moet doen. Hij moet bijvoorbeeld vriendelijk zijn tegen andere apen, want die moeten hem helpen om de macht te krijgen. En als ze niet tevreden zijn over hem dan kan hij van zijn troon worden gezet en kiezen ze een andere leider.

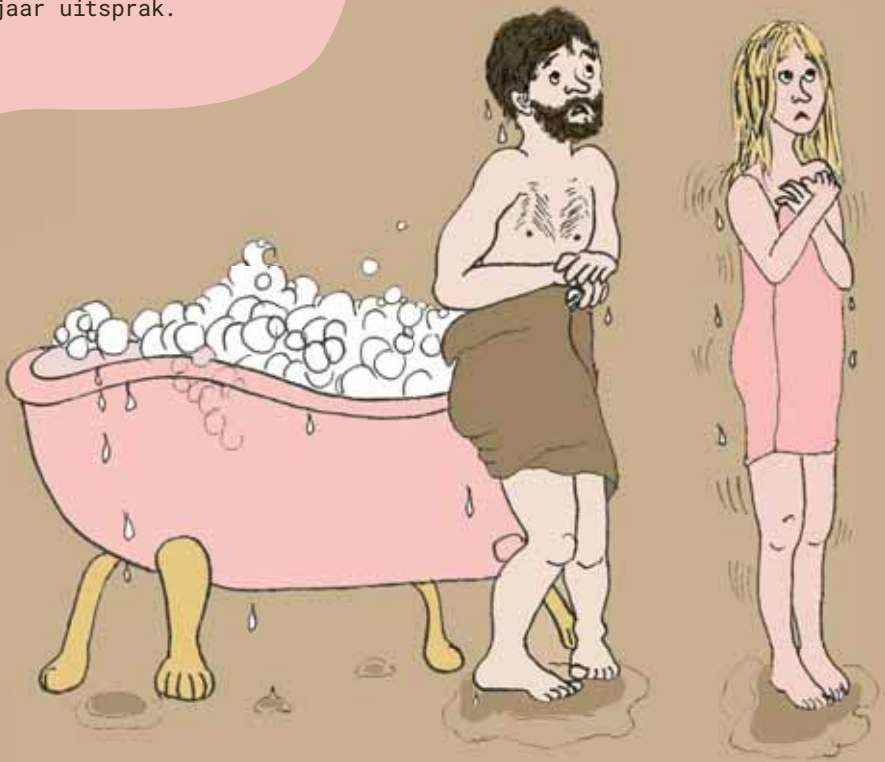
Over dieren gesproken: van varkens weten we dat ze behoorlijk slim zijn. Maar een boek waarin een varken voorkwam dat Napoleon heette werd in Frankrijk niet uitgegeven. Veel te beledigend voor de oud-keizer – ook al was die meer dan honderd jaar dood. Op Napoleon zijn ze in Frankrijk nog altijd best wel trots.

Ook veel kleine vissen werken samen. Dat is heel bijzonder! Ze hebben niet echt een leider, maar ze blijven steeds bij elkaar in een school en zorgen er zo voor dat ze blijven leven. Wist je dat een haring soms met een paar miljoen andere haringen in een school zwemt?! Zo'n school met vissen beweegt vaak binnen een paar seconden van boven naar onder en van links naar rechts. Dan lijkt het wel alsof al die vissen samen één zijn. Daar schrikken grote roofvissen van, en zo kunnen de kleinere vissen beter ontsnappen aan een hongerige haai. Het lukt de kleinere vissen om heel goed samen te werken doordat ze heel gevoelig zijn: ze voelen het meteen als de vissen naast hen bewegen. Zo kunnen ze meteen meebewegen als de vissen die voorin of aan de buitenkant zwemmen een andere kant op gaan.

Het woord debatteren komt uit het Frans én uit het Latijn, de taal van de oude Romeinen.

Battuere betekende in het Latijn slaan. De Fransen gebruikten later het woord *battre*.

Vroeger betekende het woord *débat* in Frankrijk ruzie of verschil van mening. En een debat is eigenlijk ook precies dat: een verschil van mening, dat je met woorden uitvecht. Met heel veel woorden. De krant *NRC* zocht in 2019 uit dat bijvoorbeeld Kamerlid Pieter Omtzigt (CDA) ruim 167 000 woorden in één jaar uitsprak.

Het is niet in HET BAD,
het is in DE-BAT!!

